

INTERPELLATION

Frågor rörande systemet för tillsättning av politiska sekreterare

Enligt kommunallagen, 4 kap 33-34 §§, får kommuner och landsting anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Syftet med rollen/befattningen är främst att avlasta/underlätta för kommunalråd och gruppleddare i delar av det politiska arbetet och därigenom bidra till hög kvalitet och effektivitet.

Systemet med politiska sekreterare går långt tillbaka och har varit i bruk i Sverige sedan över ett halvt sekel. Men först i slutet av 1970-talet såg man det angeläget att se över deras rättsliga ställning. År 1977 tillkallade regeringen en kommitté, kommunaldemokratiska kommittén för att utreda vissa kommunaldemokratiska frågor. Enligt ett tilläggsdirektiv år 1979 fick kommittén i uppdrag att kartlägga omfattningen av systemet med s. k. politiska sekreterare åt heltidsanställda förtroendevalda och överväga om deras ställning borde regleras rättsligt.

Kommunaldemokratiska kommittén avlämnade i juni 1982 delbetänkandet "Politiska sekreterare i kommuner och landstingskommuner med ett förslag som sedan kom att ligga till grund för en ny lag om politiska sekreterare.

Den politiska sekreteraren är ett mellanting mellan en tjänsteman och en politiker. Sekreteraren är anställd och betald av kommunen, men rekryteras och jobbar på uppdrag av de enskilda partierna. Med ett uppdrag som är tidsbegränsat till en mandatperiod

Grundregeln är att rätten till politisk sekreterare bestäms utifrån det antal mandat partiet fått i kommunalvalet. Det normala, såvitt vi kunnat utröna när vi studerat hur andra kommuner gör, tycks vara att alla partier som kommer in i kommunfullmäktige har rätt till en politisk sekreterare. Oftast sker fördelningen av resursen baserat på det antal mandat man fått.

Ett parti med få mandat brukar få nöja sig med en deltidstjänst, medan ett riktigt stort parti kan få flera heltidstjänster. Modellerna varierar från kommun till kommun. Ibland sker fördelningen i ett antal steg enligt modeller typ 1-4 mandat ger 50%, 5-10 mandat 100% osv. Och ibland mer linjärt efter en matematisk modell. I somliga kommuner ges därutöver ett visst utrymme för att tillföra ytterligare resurser via en förhandling.

I de kommuner som använder sig av modellen med politiska sekreterare brukar det finnas ett beslut om detta fattat antingen i kommunstyrelsen eller i kommunfullmäktige. Av beslutet brukar framgå dels *att* man ska göra det, dels *hur*, dvs efter vilken modell fördelningen av resurser ska ske. Allt för att skapa en demokratiskt rättvis och transparent modell.

När vi från Karlstadpartiet efterforskat information om vilka beslut som fattas rörande detta i vår kommun, kammar vi tyvärr noll. I kommunens diarium finns nämligen av någon märklig anledning inga sådana beslut att finna. Ingen tycks heller riktigt veta hur länge vi haft politiska sekreterare. När vi frågade en senior politiker gissade hen på 20 år. När vi frågade en av kommunens högsta och mest erfarna direktörer gissade hen på 10 år.

Fördelningen i Karlstads kommun tycks ske enligt en informell modell där detta avgörs i någon form av förhandling ledd av det tillträdande styret. Några skriftliga dokument som förklarar hur förhandlingarna gått till väga eller på vilka grunder besluten om tillsättning av politiska sekreterare skett under de 10-20 år modellen använts står inte att finna i kommunens diarie. Hela hanteringen av tillsättningen av politiska sekreterare tycks enligt dagens arbetsmodell alltså, trots förvaltningslagens tydliga krav på diarieföring, ske fjärran från offentlig insyn.

Ändå handlar det inte om några småsummor av skattebetalarnas pengar som går till de politiska sekreterarna. Under mandatperioden 2019–2022 uppbar nio personer lön som politiska sekreterare med en snittlön kring 45.000 kronor per månad och en sammanlagd tjänstgöring på sex heltidstjänster. Per år resulterade detta i en personalkostnad inklusive personalomkostnader på ca 5,6 miljoner kronor. Sett över en mandatperiod landar totalsumman på 22,4 miljoner kronor. Då tillkommer utgifter för de kontorsrum och de tekniska hjälpmedel som de politiska sekreterarna förfogar över.

För oss i Karlstadpartiet är det viktigt att verka för att samma grundläggande demokratiska villkor och spelregler gäller för alla partier som valts in i kommunfullmäktige. Och att verka för att förvaltningslagens krav på diarieföring, öppenhet och transparens efterlevs.

Med koppling till ovanstående har jag därför ett antal frågor som jag hoppas att kommunstyrelsens ordförande kan hjälpa mig och övriga intresserade att bringa klarhet i.

1. När började Karlstads kommun jobba efter det system med politiska sekreterare som idag används?
2. Finns det något skrivet beslut om att använda skattebetalarnas pengar på detta sätt?
3. Finns det någonstans beskrivet vad kommunens syfte med modellen är, hur fördelningen av resurser ska ske och hur mycket skattepengar som kan användas till det?
4. Trots att systemet använts i någonstans mellan 10 och 20 år så skrevs det politiska styrdokument för politiska sekreterare som finns först i maj 2021. Vad är anledningen till att det dröjde så länge och hur har kommunen hanterat frågan under de föregående åren?
5. Tycker kommunstyrelsens ordförande att det är viktigt att modellen för tilldelning av politiska sekreterare ska vara öppen och transparent samt att den ska ha som syfte att ge alla partier som finns representerade i kommunfullmäktige tillgång till politiska sekreterare på samma villkor?

För Karlstadpartiet Livskvalitet

Peter Sörensen